

2009 M. SAUSIO– RUGSĖJO MĖN. NACIONALINIO BIUDŽETO PAJAMOS

Į nacionalinį biudžetą per 2009 m. sausio – rugsėjo mėn. įplaukė 13865,8 mln. litų pajamų. Buvo prognozuota, kad į nacionalinį biudžetą per 2009 m. sausio – rugsėjo mėn. įplauks 13839,8 mln. litų. Faktiškai įplaukė 26 mln. litų, arba 0,2 proc. daugiau.

Į valstybės biudžetą per 2009 m. sausio – rugsėjo mėn. įplaukė 11274,7 mln. litų pajamų. Planuota, kad į valstybės biudžetą per 2009 sausio – rugsėjo mėn. įplauks 11177,6 mln. litų. Faktiškai įplaukė 97,1 mln. litų, arba 0,9 proc. daugiau.

Į savivaldybių biudžetus per 2009 m. sausio – rugsėjo mėn. įplaukė 2591,1 mln. litų. Buvo prognozuota, kad į savivaldybių biudžetus per 2009 sausio – rugsėjo mėn. įplauks 2662,2 mln. litų. Faktiškai įplaukė 71,1 mln. litų, arba 2,7 proc. mažiau.

PAGRINDINIAI MOKESČIAI

Pridėtinės vertės mokeskis

Per 2009 m. sausio – rugsėjo mėn. gauta **5283,5 mln. litų** pridėtinės vertės mokesčio (toliau – PVM). Palyginti su atitinkamu 2008 m. laikotarpiu, šių metų sausio – rugsėjo mėn. į valstybės biudžetą pervesta 1843,4 mln. litų arba 25,9 proc. mažiau. 2009 m. sausio – rugsėjo mėn. PVM pajamų planas įvykdytas 105,3 proc. ir į biudžetą gauta 265,8 mln. litų pajamų daugiau, nei buvo planuota.

1 lentelė. VMI ir Muitinės administruojamos PVM pajamos, mln. litų.

	<i>2008 m. sausio- rugsėjo mėn. faktas</i>	<i>2009 m. sausio- rugsėjo mėn. planas</i>	<i>2009 m. sausio- rugsėjo mėn. faktas</i>	<i>Fakto pokytis</i>		<i>Plano įvykdymas</i>	
				<i>(+,-)</i>	<i>(%)</i>	<i>(+,-)</i>	<i>(%)</i>
VMI	5732,5	4201,0	4428,2	-1304,3	-22,8%	227,2	105,4%
Muitinė	1394,4	816,7	855,3	-539,1	-38,7%	38,6	104,7%
Iš viso	7126,9	5017,7	5283,5	-1843,4	-25,9%	265,8	105,3%

Nors nuo 2009 m. rugsėjo 1 d. standartinis PVM tarifas buvo padidintas 2 proc. punktais, tačiau dėl PVM mokėjimo tvarkos šis padidėjimas įtakos turės tik nuo spalio mėn.

Pagrindinės priežastys, įtakojusios PVM pajamų surinkimą:

1. Sumažėjusios prekių ir paslaugų pardavimo apimtys. Statistikos departamento atliekamo prekybos ir maitinimo įmonių tyrimo išankstiniais duomenimis, mažmeninės prekybos, variklinių transporto priemonių ir motociklų didmeninės ir mažmeninės prekybos bei remonto įmonių apyvarta (be PVM) 2009 m. sausio-rugsėjo mėn., palyginti su 2008 m. sausio-rugsėjo mėn., sumažėjo 28,3 proc. palyginamosiomis kainomis. Tame tarpe mažmeninės prekybos, išskyrus variklinių transporto priemonių ir motociklų prekybą, įmonių apyvarta (be PVM) sumažėjo 20 proc.

2. PVM pajamų sumažėjimą, palyginti su praėjusių metų to paties laikotarpio duomenimis, sąlygojo ir mažėjančios prekių ir paslaugų kainos. Nors visos parduotos pramonės produkcijos kainos 2009 m. rugsėjo mėn., palyginti su 2008 m. gruodžiu, nepakito, tačiau pramonės produkcijos išskyrus rafinuotus

naftos produktus – sumažėjo 8,9 proc. Nuo sausio 1 d. padidintas PVM tarifas ir daugeliui prekių ir paslaugų nebegaliojantys lengvatiniai PVM tarifai metų pradžioje padidino infliaciją, tačiau jau nuo balandžio mėn. fiksuojama defliacija: 2009 m. rugsėjo mėn., palyginti su vasario mėn., užfiksuota 0,9 proc. defliacija, kurią įtakoję 5,1 proc. atpigę maisto produktai ir 4,3 proc. atpigusios būsto paslaugų kainos.

3. Mažėjančios vartojimo išlaidos. Statistikos departamento duomenimis, 2009 m. I pusm. namų ūkių vartojimo išlaidos buvo 11,5 proc. mažesnės nei 2008 m. I pusm., galutinio vartojimo išlaidos atitinkamu laikotarpiu mažėjo 8,8 proc.

Pridėtinės vertės mokesčio nepriemoka ir permoka

Mažėjant realizacijos apimtims ir susidarius apyvartinių lėšų trūkumui, auga **PVM nepriemoka**. Mokesčių mokėtojų išskolinimas valstybės biudžetui – PVM nepriemoka – 2009 m. spalio 1 d. sudarė 803,8 mln. litų, t.y. buvo 293,7 mln. litų arba 57,6 proc. didesnė nei 2009 sausio 1 d. ir 50,5 mln. litų arba 6,7 procento didesnė nei 2008 m. spalio 1 d.

PVM permoka 2009 m. spalio 1 d. sudarė **951 mln. litų** ir buvo 85,1 mln. litų arba 8,2 proc. mažesnė nei 2009 m. sausio 1 d. ir 66,1 mln. litų arba 6,5 procento mažesnė nei 2008 m. spalio 1 d.

Įvertinus PVM nepriemokos ir PVM permokos pokyčius, realios PVM pajamos 2009 metų sausio – rugsėjo mėn. buvo **1323,1 mln. litų arba 18,9 proc. mažesnės** nei atitinkamu 2008 metų laikotarpiu. Realios PVM pajamos apskaičiuotos prie faktinių PVM įplaukų į valstybės biudžetą pridėjus išskolinimų valstybės biudžetui pokytį ir iš faktinių PVM įplaukų atėmus išskolinimų mokesčių mokėtojams pokytį (žr. 2 lentelę).

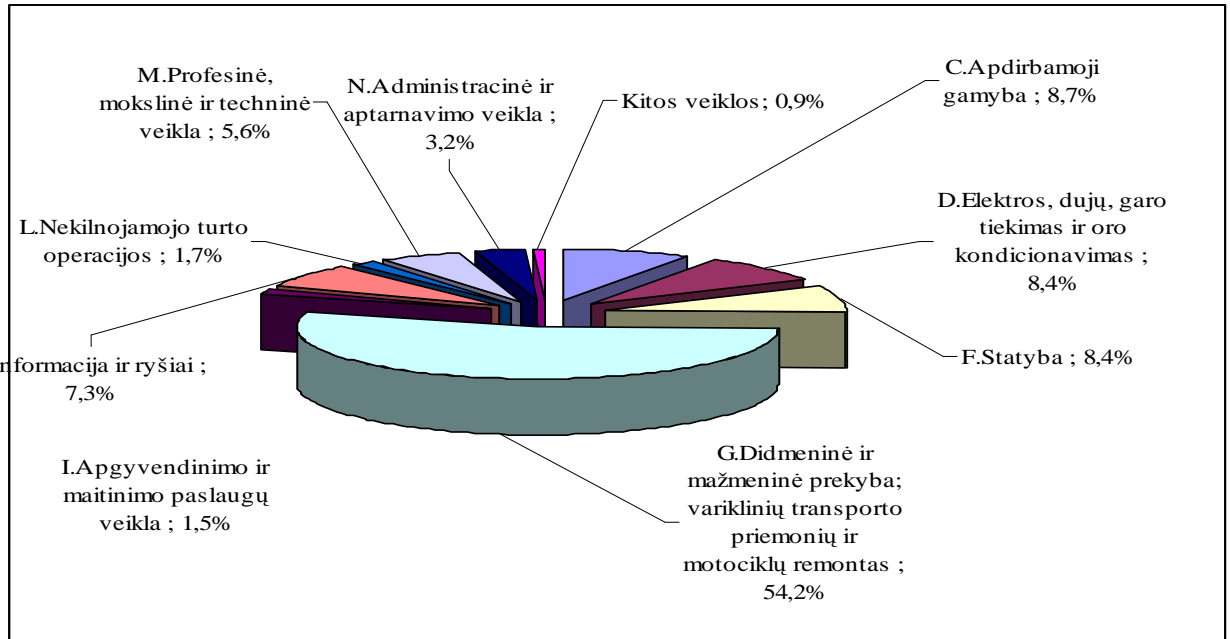
2 lentelė. Realios PVM pajamos, mln. litų

	<i>2008 m. sausio- rugsėjo mėn.</i>	<i>2009 m. sausio- rugsėjo mėn.</i>	<i>Pokytis ((+,-) ir %)</i>	
PVM iš viso	7126,9	5283,5	-1843,4	-25,9 %
PVM nepriemokos augimas (sumažėjimas (-))	349,3	293,7	-55,6	-15,9 %
PVM permokos augimas (sumažėjimas (-))	490,8	-85,1	-575,9	-576,7 %
PVM pajamos be nepriemokos/permokos augimo (sumažėjimo (-))	6985,4	5662,3	-1323,1	-18,9 %

Duomenys apie PVM pajamas pagal ekonominės veiklos rūšis

Pirmajame grafike matyti, kad daugiausia PVM pajamų gaunama iš didmeninės ir mažmeninės prekybos veiklos, tačiau jos dalis, palyginti su 2008 m. atitinkamu laikotarpiu, bendrose PVM pajamose sumažėjo (2008 m. atitinkamu laikotarpiu PVM svoris iš šios veiklos sudarė apie 57 proc.).

1 grafikas. 2009 m. I-III ketv. PVM pajamų struktūra pagal EVRK2.0

Šaltinis: tarpžinybinės mokesčių duomenų saugyklos informacija

Lyginant 2009 m. ir 2008 m. I-III ketv. duomenis, PVM pajamos ypač ženkliai sumažėjo iš statybos veiklos (54,7 proc.), taip pat iš didmeninės ir mažmeninės prekybos bei remonto veiklos (26,2 proc.), tačiau PVM pajamos iš transporto, sandėliavimo ir nuotolinių ryšių veiklos padidėjo 94,4 proc.

3 lentelė. VMI administruojamos pajamos iš PVM* pagal ekonominės veiklos rūšis pagal EVRK2.0, struktūra, jų pokytis, tūkst. litų arba %.

Ekonominė veikla	Pajamos iš PVM		Pokytis		Pajamų iš PVM struktūra		
	2008 I-III ketv.	2009 I-III ketv.	+/-	%	2008 I-III ketv., %	2009 I-III ketv., %	Pokytis, +/-
A. Žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė	-36.204	17.631	53.835		-0,6%	0,4%	1,0%
B. Kasyba ir karjerų eksploatavimas	12.603	-1.205	-13.808		0,2%	0,0%	-0,2%
C. Apdirbamoji gamyba	419.323	385.920	-33.403	-8,0%	7,3%	8,7%	1,4%
D. Elektros, dujų, garo tiekimas ir oro kondicionavimas	345.616	373.987	28.371	8,2%	6,0%	8,4%	2,4%
E. Vandens tiekimas nuotekų valymas, atliekų tvarkymas ir regeneravimas	26.696	-14.962	-41.658		0,5%	-0,3%	-0,8%
F. Statyba	823.922	373.361	-450.561	-54,7%	14,4%	8,4%	-5,9%
G. Didmeninė ir mažmeninė prekyba; variklinių transporto priemonių ir motociklų remontas	3.254.026	2.400.484	-853.542	-26,2%	56,8%	54,2%	-2,5%
H. Transportas ir saugojimas	-260.628	-14.526	246.102	94,4%	-4,5%	-0,3%	4,2%
I. Apyvadinimo ir maitinimo paslaugų veikla	57.933	68.521	10.588	18,3%	1,0%	1,5%	0,5%
J. Informacija ir ryšiai	332.566	322.105	-10.461	-3,1%	5,8%	7,3%	1,5%
K. Finansinė ir draudimo veikla	159.435	6.002	-153.433	-96,2%	2,8%	0,1%	-2,6%
L. Nekilnojamojo turto operacijos	61.622	73.089	11.467	18,6%	1,1%	1,7%	0,6%
M. Profesinė, mokslinė ir techninė veikla	309.426	247.760	-61.666	-19,9%	5,4%	5,6%	0,2%
N. Administracinė ir aptarnavimo veikla	162.436	143.000	-19.436	-12,0%	2,8%	3,2%	0,4%
O. Viešasis valdymas ir gynyba; privalomasis socialinis draudimas	13.668	24434	10.766	78,8%	0,2%	0,6%	0,3%
P. Švietimas	11.679	8.553	-3.126	-26,8%	0,2%	0,2%	0,0%
Q. Žmonių sveikatos priežiūra ir socialinis darbas	1.976	-531	-2.507		0,0%	0,0%	0,0%

R.Meninė, pramoginė ir poilsio organizavimo veikla	10.849	12.196	1.347	12,4%	0,2%	0,3%	0,1%
S.Kita aptarnavimo veikla	23.234	28.534	5.300	22,8%	0,4%	0,6%	0,2%
X.Nenustatyta ekonominė veikla	3.302	-26.120	-29.422		0,1%	-0,6%	-0,6%
Iš viso	5.733.480	4.428.233	-1.305.247	-22,77%	100,0%	100,0%	0,0%

Šaltinis: VMI duomenų saugyklos informacija

* neįtrauktas importo PVM (importo PVM nepaskirstomas pagal EVRK2.0, nes yra apskaitomas pagal Kombinuotąją prekių nomenklatūrą)

Gyventojų pajamų mokestis

Gyventojų pajamų mokesčio (toliau – GPM) **į nacionalinį biudžetą** 2009 m. sausio – rugsėjo mėn. įplaukė 2817,6 mln. litų. Palyginti su planu, 2009 m. gauta 190,8 mln. litų arba 6,3 proc. mažiau. Palyginti su 2008 m. atitinkamu laikotarpiu, 2009 m. gauta 795,8 mln. litų arba 22,0 proc. mažiau.

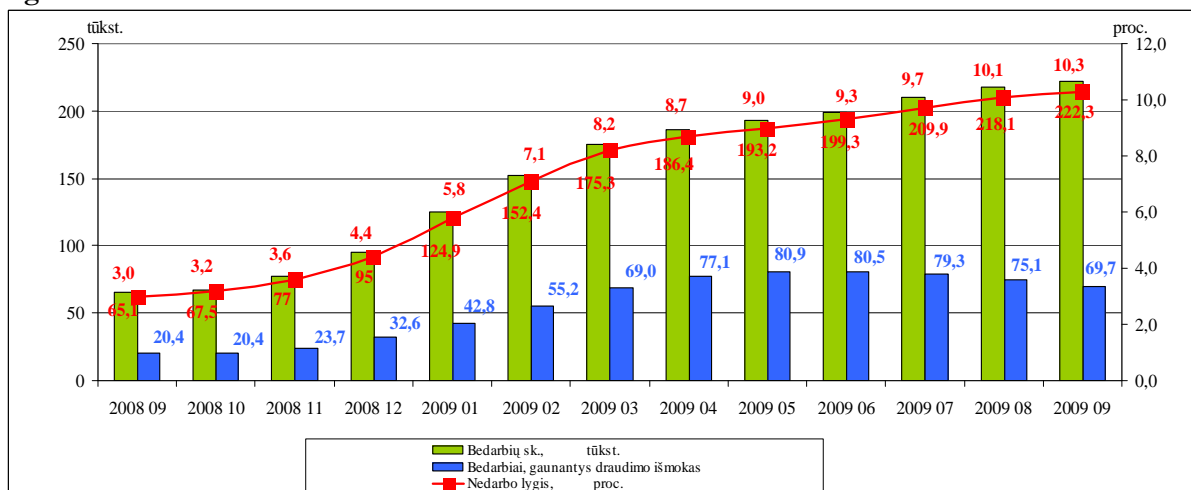
Į valstybės biudžetą 2009 m. pervesta 774,9 mln. litų GPM. Palyginti su 2008 m., GPM 2009 m. gauta 438,0 mln. litų arba 36,1 proc. mažiau (pažymėtina, kad 173,8 mln. litų GPM pajamos sumažėjo dėl 2009 m. 5,96 proc. punkto sumažėjusio GPM atskaitymo procento į valstybės biudžetą). Palyginti su planu, 2009 m. sausio – rugsėjo mėn. gauta 55,5 mln. litų arba 6,7 proc. mažiau.

Pagrindinės GPM surinkimą įtakojusios priežastys:

1. Vidutinio darbo užmokesčio mažėjimas. Statistikos departamento duomenimis, 2009 m. II ketv. šalies vidutinis bruto darbo užmokestis (be individualių įmonių) sudarė 2 172,6 litus per mėnesį ir, palyginti su 2008 m. II ketv., sumažėjo 64 litais arba 2,9 proc., kai tuo tarpu atitinkamu laikotarpiu prieš metus augimas siekė 22,5 proc. Be to, palyginus 2009 m. II ketv. darbo užmokestį su 2009 m. I ketv. duomenimis, vidutinis darbo užmokestis sumažėjo 1,0 proc., nors 2008 m. tarp atitinkamų ketvirčių buvo fiksuojamas 3,9 proc. augimas.

2. Nedarbo lygio augimas. Remiantis iš Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos gaunamais operatyviais įdarbinimų ir atleidimų duomenimis, 2009 m. spalio 1 d. šalyje buvo 1 121 tūkst. darbuotojo statusą turinčių asmenų, panašus darbuotojų skaičiaus lygis buvo tik 2004 m. kovo 1 d. Nuo 2008 m. pabaigos stebimas labai ženklus nedarbo lygio šalyje augimas. 2009 m. rugsėjo 30 d. Lietuvos darbo biržos duomenimis bedarbių dalis nuo darbingo amžiaus gyventojų sudarė 10,3 proc. ir, palyginus su 2008 m. atitinkamu laikotarpiu, padidėjo 7,3 proc. punkto. Pagal šį rodiklį sugrįžta į 2003 metų lygį. Statistikos departamento duomenimis, 2009 m. II pusm. nedarbo lygis Lietuvoje siekė 13,6 proc. ir, palyginus su 2008 m. II pusm., padidėjo 9,1 proc. punkto, t.y. išaugo 3 kartus.

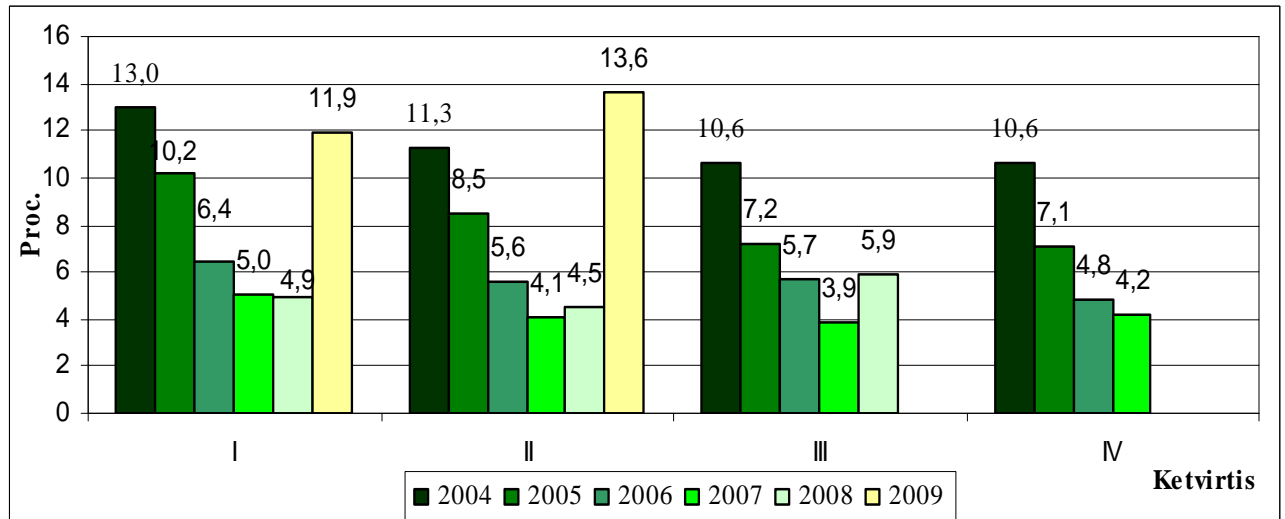
2 grafikas. Lietuvos darbo rinkos rodikliai

Šaltinis:

Lietuvos darbo birža

3 grafikas. Nedarbo lygio dinamika Lietuvoje 2004-2009 m. II ketv.

Šaltinis: Statistikos departamentas

GPM struktūra pagal ekonominės veiklos rūšis

Kintant vidutiniam darbo užmokesčiui ir darbuotojų skaičiui verslo įmonėse ir biudžetinėse įstaigose, kinta ir sumokamas GPM nuo su darbo santykiais susijusių A klasės pajamų (GPM(A)). Per 2009 m. I-III ketv. daugiausiai GPM(A) sumokėta didmeninės ir mažmeninės prekybos; variklinių transporto priemonių ir motociklų remonto veikloje. Vienintelis padidėjimas (lyginant su praėjusių metų atitinkamu laikotarpiu) švietimo sektoriuje – 8,4 proc. Žymiausias sumokėto GPM į nacionalinį biudžetą kritimas stebimas statybų ir viešojo valdymo ir gynybos; privalomojo socialinio draudimo veiklos sektoriuose (atitinkamai sumokėta 53,4 proc. ir 57,4 proc. mažiau GPM, nei 2008 m. atitinkamu laikotarpiu).

4 lentelė. Sumokėtas GPM į nacionalinį biudžetą nuo su darbo santykiais susijusių A klasės pajamų pagal EVRK 2.0, tūkst.. litų arba %.

Ekonominė veikla	GPM (į nacionalinį biudžetą) pajamos nuo su darbo santykiais susijusių pajamų		Pokytis		GPM struktūra		
	2008 I-III ketv.	2009 I-III ketv.	+/-	%	2008%	2009%	+/-
K.Finansinė ir draudimo veikla	111.719	95.270	-16.449	-14,7%	3,34%	3,93%	0,59%
D.Elektros, dujų, garo tiekimas ir oro kondicionavimas	65.849	64.402	-1.447	-2,2%	1,97%	2,66%	0,69%
J.Informacija ir ryšiai	83.490	79.138	-4.352	-5,2%	2,50%	3,26%	0,77%
O.Viešasis valdymas ir gynyba; privalomasis socialinis draudimas	488.331	208.184	-280.147	-57,4%	14,61%	8,59%	-6,03%
B.Kasyba ir karjerų eksploatavimas	7.293	4.517	-2.776	-38,1%	0,22%	0,19%	-0,03%
R.Meninė, pramoginė ir poilsio organizavimo veikla	176.301	162.886	-13.415	-7,6%	5,28%	6,72%	1,44%
P.Švietimas	281.361	305.104	23.743	8,4%	8,42%	12,58%	4,16%
Q.Žmonių sveikatos priežiūra ir socialinis darbas	218.275	207.060	-11.215	-5,1%	6,53%	8,54%	2,01%
E.Vandens tiekimas nuotekų valymas, atliekų tvarkymas ir regeneravimas	29.736	24.432	-5.304	-17,8%	0,89%	1,01%	0,12%
C.Apdirbamoji gamyba	509.331	357.218	-152.113	-29,9%	15,24%	14,73%	-0,51%
H.Transportas ir saugojimas	204.521	163.828	-40.693	-19,9%	6,12%	6,76%	0,64%
F.Statyba	341.813	159.223	-182.590	-53,4%	10,23%	6,57%	-3,66%

G. Didmeninė ir mažmeninė prekyba; variklinių transporto priemonių ir motociklų remontas	501.758	366.052	-135.706	-27,0%	15,02%	15,10%	0,08%
L. Nekilnojamojo turto operacijos	31.994	25.094	-6.900	-21,6%	0,96%	1,03%	0,08%
N. Administracinė ir aptarnavimo veikla	84.265	64.034	-20.231	-24,0%	2,52%	2,64%	0,12%
A. Žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė	59.304	43.874	-15.430	-26,0%	1,77%	1,81%	0,03%
R. Meninė, pramoginė ir poilsio organizavimo veikla	40.817	36.274	-4.543	-11,1%	1,22%	1,50%	0,27%
S. Kita aptarnavimo veikla	25.972	21.729	-4.243	-16,3%	0,78%	0,90%	0,12%
I. Apgyvandinimo ir maitinimo paslaugų veikla	43.658	26.959	-16.699	-38,2%	1,31%	1,11%	-0,19%
X. Nenustatyta ekonominė veikla	35.676	9.474	-26.202	-73,4%	1,07%	0,39%	-0,68%
Iš viso	3.341.464	2.424.752	-916.712	-27,4%	100,00%	100,00%	0,00%

Šaltinis: VMI duomenų saugyklos tipinių dokumentų duomenys

Vidutinio darbo užmokesčio ir darbuotojų skaičiaus pokyčiai pagal ekonominių veiklų klasifikatorių EVRK 2.0

Pagal ekonominės veiklos sekcijas 2009 m. I pusm. šalyje daugiausiai užimtųjų buvo didmeninėje ir mažmeninėje prekyboje; variklinių transporto priemonių ir motociklų remonte (18,5 proc. visų darbuotojų), apdirbamojoje gamyboje (15,6 proc.), švietimo (10,8 proc.) ir statybų (8,1 proc.) srityse. 2009 m. I pusm. mažiausia užimtųjų gyventojų dalis – kasybos ir karjerų eksploatavimo sekcijoje (0,1 proc.).

5 lentelė. Vidutinis darbo užmokestis ir darbuotojų skaičius pagal EVRK 2.0

Ekonominė veikla	Vidutinis darbuotojų skaičius		Palyginimas %	Vidutinis mėnesio atlyginimas, litais		Palyginimas %
	2008 m.	2009 m. I pusm.		2008 m.	2009 m. I pusm.	
K. Finansinė ir draudimo veikla	22.135	22.088	99,8%	3.539	4.152	117,3%
D. Elektros, dujų, garo tiekimas ir oro kondicionavimas	18.643	17.749	95,2%	2.897	3.423	118,2%
J. Informacija ir ryšiai	26.519	26.138	98,6%	2.452	2.956	120,6%
B. Kasyba ir karjerų eksploatavimas	1.903	1.580	83,0%	3.023	2.811	93,0%
O. Viešasis valdymas ir gynyba; privalomasis socialinis draudimas	69.561	68.058	97,8%	2.479	2.764	111,5%
M. Profesinė, mokslinė ir techninė veikla	67.516	67.319	99,7%	2.108	2.331	110,6%
P Švietimas	136.681	141.819	103,8%	1.762	2.243	127,3%
Q. Žmonių sveikatos priežiūra ir socialinis darbas	101.651	102.245	100,6%	1.842	2.170	117,8%
E. Vandens tiekimas, nuotekų valymas, atliekų tvarkymas ir regeneravimas	13.450	12.530	93,2%	1.874	2.118	113,0%
C. Apdirbamoji gamyba	241.401	206.075	85,4%	1.762	1.913	108,6%
H. Transportas ir saugojimas	105.779	98.764	93,4%	1.687	1.843	109,2%
G. Didmeninė ir mažmeninė prekyba; variklinių transporto priemonių ir motociklų remontas	265.534	244.371	92,0%	1.597	1.709	107,0%
F. Statyba	137.518	106.418	77,4%	2.005	1.700	84,8%
N. Administravimo ir aptarnavimo veikla	49.777	45.541	91,5%	1.526	1.692	110,9%
R. Meninė, pramoginė ir poilsio organizavimo veikla	25.910	25.826	99,7%	1.406	1.604	114,1%
A. Žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė	34.424	31.259	90,8%	1.492	1.576	105,6%

BIUDŽETO PAJAMŲ APŽVALGA

L. nekilnojamojo turto operacijos	18.861	17.674	93,7%	1.429	1.503	105,2%
S. Kita aptarnavimo veikla	27.033	26.571	98,3%	907	1.029	113,5%
I. Apgyvandinimo ir maitinimo paslaugų veikla	44.740	39.245	87,7%	945	994	105,2%
X. Nenustatyta ekonominė veikla	18.159	17.896	98,6%	976	829	84,9%
Iš viso:	1.427.195	1.319.166	92,4%	1.787	1.968	110,1%

Šaltinis: VMI duomenų saugyklos tipinių dokumentų duomenys

2009 m. I pusr. didžiausias vidutinis mėnesio darbo užmokestis buvo finansine ir draudimo veikla užsiimančiose įmonėse (4 152 litai), palyginus su 2008 m., jis padidėjo 613 litų arba 17,3 proc. Sparčiausiai darbo užmokestis augo informacijos ir ryšių (20,6 proc.) bei švietimo veikloje (27,3 proc.).

Vidutinis atlyginimas apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų ir kitos aptarnavimo veiklos sektoriuose 2009 m. I pusr. buvo mažiausias – atitinkamai 994 litai ir 1 029 litai. Tikėtina, kad pirmojo šių metų ketvirčio vidutinio darbo užmokesčio išaugimui įtakos turėjo darbuotojams išmokėtos atleidimų kompensacijų sumos, kurios patenka į SODROS mokesčiais apmokestinamąsias pajamas, iš kurių apskaičiuotas vidutinis atlyginimas pateiktas 5 lentelėje.

GPM gražinimai

2009 m. I-III ketv. pagal pateiktas metines gyventojų pajamų mokesčio deklaracijas, gyventojams iš nacionalinio biudžeto gražinta 461,8 mln. litų GPM. Lyginant su tuo pačiu 2008 m. laikotarpiu, 2009 m. I-III ketv. gražinta GPM suma iš nacionalinio biudžeto padidėjo 160,9 mln. litų arba 1,5 karto. Atkreiptinas dėmesys, kad gražinama GPM suma iš viso per I-III ketv. padidėjo 31,9 mln. litų arba 7,4 proc., o gražinimų iš nacionalinio biudžeto išaugimas susijęs su tuo, kad 2009 metais gražinimai atliekami tik iš nacionalinio biudžeto.

6 lentelė. Pagal trečiųjų asmenų pateiktus duomenis vienam asmeniui tenkančios mokėtina GPM mažinančios išlaidos per metus, Lt

Išlaidų grupė	2007 m.	2008 m.	Palyginimas	
			+/-	%
LR nuolatinių gyventojų per praėjusius metus sumokėtos draudimo įmokos	3.311	2.055	- 1.256	-37,9%
LR nuolatinių gyventojų per praėjusius metus sumokėtos palūkanos už suteiktas paskolas gyvenamajam būstui statyti arba įsigyti	5.557	7.900	2.343	42,2%
LR nuolatinių gyventojų per praėjusius metus už studijas sumokėtos įmokos	1.652	1.961	309	18,7%
LR nuolatinių gyventojų per praėjusius metus gražintos paskolos (jų dalis), skirtos išlaidoms už studijas padengti	866	664	- 202	-23,3%
Nuolatinių Lietuvos gyventojų per praėjusius metus sumokėtos įmokos į papildomo savanoriško pensijų kaupimo fondus	3.442	1.645	- 1.797	-52,2%
Nuolatinių Lietuvos gyventojų už įsigytus asmeninius kompiuterius su programine įranga (jų elementus) ir/arba interneto prieigą sumokėtos sumos	1.852	1.766	- 86	-4,6%
Iš viso:	3.474	3.556	82	2,4%

Pastaba: apskaičiuota remiantis trečiųjų asmenų pateikta informacija, dalinant išlaidų, mažinančių mokėtino GPM, sumą iš asmenų, patyrusių atitinkamos grupės išlaidas, skaičiaus.

Šaltinis: Valstybinė mokesčių inspekcija

Gyventojų pajamų mokesčio nepriemoka

Gyventojų (taip pat fizinių asmenų) pajamų mokesčio nepriemoka į valstybės ir savivaldybių biudžetus 2009 m. spalio 1 d. sudarė 273,8 mln. litų, palyginus su 2009 m. sausio 1 d. duomenimis, nepriemoka sumažėjo 1,8 mln. litų arba 0,7 proc.

Akcizai

Per 2009 m. sausio–rugsėjo mėn. akcizų į valstybės biudžetą surinkta **2523,5 mln. litų**. Lyginant su atitinkamu 2008 m. laikotarpiu, šių metų sausio–rugsėjo mėn. į valstybės biudžetą pervesta 50,5 mln. litų arba 2 proc. daugiau pajamų iš akcizų. 2009 m. sausio–rugsėjo mėn. pajamų iš akcizų planas įvykdytas 103 proc. ir į biudžetą gauta 74,7 mln. litų pajamų daugiau, nei buvo planuota.

7 lentelė. VMI ir Muitinės administruojamos akcizų pajamos, mln. litų.

	<i>2008 m. sausio-rugsėjo mėn. faktas</i>	<i>2009 m. sausio-rugsėjo mėn. planas</i>	<i>2009 m. sausio-rugsėjo mėn. faktas</i>	<i>Fakto pokytis (+,-) (%)</i>		<i>Plano įvykdymas (+,-) (%)</i>	
VMI	2451,2	2415,3	2484,2	33,0	1,3%	68,9	102,9%
Muitinė	21,8	33,5	39,3	17,5	80,3%	5,8	117,3%
Iš viso	2473,0	2448,8	2523,5	50,5	2,0%	74,7	103,05%

Pajamų iš akcizų surinkimui teigiamos įtakos turėjo nuo 2009 m. sausio 1 d. padidinti akcizų tarifai etilo alkoholiui – 15 proc., kitiems alkoholiniams gėrimams – 10–20 proc., bešviniam variklių benziniui – 34,4 proc., gazoliams ir žibalui – 20,4 proc., suskystintoms automobilių dujoms – 2,4 karto. Be to, nuo š. m. kovo 1 d. apie 32 proc. ir nuo rugsėjo 1 d. dar kartą apie 32 proc. buvo padidintas cigaretėms taikomas akcizo tarifas. Tačiau neigiamos įtakos turėjo sumažėjusios visų akcizais apmokestinamų prekių realizacijos apimtys: 2009 m. sausio–rugsėjo mėn. duomenis, palyginti su 2008 m. sausio–rugsėjo mėn., įskaičiavus ir gruodžio mėnesį, kurį prieš akcizų tarifų padidinimus buvo kaupiamos prekių atsargos, etilo alkoholio realizuoti kiekiai sumažėjo apie 23,3 proc., kitų alkoholinių gėrimų (be alaus) – apie 12,2 proc., alaus – apie 6 proc., benzino – apie 7 proc., dyzelinių degalų – apie 18,4 proc., suskystintų automobilių dujų – apie 14,3 proc. Realizuoti cigarečių kiekiai per š. m. sausio–rugsėjo mėn., palyginti su atitinkamu laikotarpiu pernai, sumažėjo apie 7,6 proc.

Pažymėtina, kad nuo 2009 m. rugpjūčio 1 d. buvo sumažintas akcizo tarifas dyzeliniams degalams iki 947 litų už 1000 litrų arba 17 proc. Tai įtakojo rinkos reakciją: liepą, kuomet tikintis akcizo sumažėjimo buvo stengiamasi stabdyti produkcijos tiekimą į rinką ir turėti minimalias atsargas, palyginti su 2008 m. liepa, dyzelinių degalų apyvarta sumažėjo 33,7 proc., atitinkamai rugpjūčio mėn. buvo stebimas pagyvėjimas – palyginti su 2008 m. rugpjūčiu, dyzelinių degalų apyvarta sumažėjo tik 9,1 proc., tačiau rugsėjo mėnuo rugpjūčio realizacijos pagyvėjimo nepatvirtino – palyginti su 2008 m. rugsėju apyvarta sumažėjo 18,1 proc. – t.y. beveik tiek, kiek apyvarta kito iki akcizų sumažinimo.

2009 m. sausio – rugsėjo mėn. didžiausią į valstybės biudžetą surinktų akcizų dalį (52,4 proc.) sudarė akcizai už energetinius produktus, atitinkamai akcizų už etilo alkoholį ir alkoholinius gėrimus pajamos sudarė 24,3 proc. visų akcizų pajamų, už apdorotą tabaką – 23,3 proc. Lyginant su 2008 m. tuo pačiu laikotarpiu, akcizų už apdorotą tabaką dalis akcizų pajamų struktūroje padidėjo 2,5 proc. punkto, akcizų už etilo alkoholį ir alkoholinius gėrimus dalis sumažėjo 4,2 proc. punkto, atitinkamai akcizų už energetinius produktus dalis padidėjo 1,7 proc. punkto.

8 lentelė. Akcizų pajamos pagal akcizais apmokestinamų prekių grupes, mln. litų

	<i>2008 m. sausio - rugsėjo mėn. faktas</i>	<i>2009 m. sausio - rugsėjo mėn. faktas</i>	<i>Fakto pokytis, (+,-) (%)</i>		<i>Dalis akcizų struktūroje</i>
IŠ VISO AKCIZŲ	2473	2523,8	50,8	2,1%	100,0%
už etilo alkoholį ir alkoholinius gėrimus	706,1	613,9	-92,2	-13,1%	24,3%

už vyną ir kitus fermentuotus gėrimus, tarpinius produktus	65,1	68,0	2,9	4,5%	2,7%
už etilo alkoholi	532,5	434,2	-98,3	-18,5%	17,2%
už alų	108,9	111,7	2,8	2,6%	4,4%
už apdorotą tabaką	513,8	587,2	73,4	14,3%	23,3%
už energetinius produktus	1253,1	1322,7	69,6	5,6%	52,4%
už variklių benzina	463	535,0	72,0	15,6%	21,2%
už gazolius	715,2	668,3	-46,9	-6,6%	26,5%
už suskystintas dujas, skirtas automobiliams	64,7	117,5	52,8	81,6%	4,7%
už kitus energetinius produktus	10,2	1,8	-8,4	-82,0%	0,1%

Pelno mokestis

Per 2009 m. sausio-rugsėjo mėn. į valstybės biudžetą įplaukė **1200,9 mln. litų pelno mokesčio**. Surinkimo planas įvykdytas 88,6 proc., gauta 154,4 mln. litų mažiau pajamų, nei planuota; palyginus su praėjusių metų atitinkamu laikotarpiu, 2009 m. sausio - rugsėjo mėn. mokesčio surinkta 744,9 mln. litų (38,3 proc.) mažiau.

Pagrindiniai veiksniai, turėję įtakos pelno mokesčio pajamų surinkimui:

Priežastis, lemiančias pelno mokesčio pajamų kritimą lyginant su praėjusių metų atitinkamu laikotarpiu, galima suskirstyti į dvi grupes:

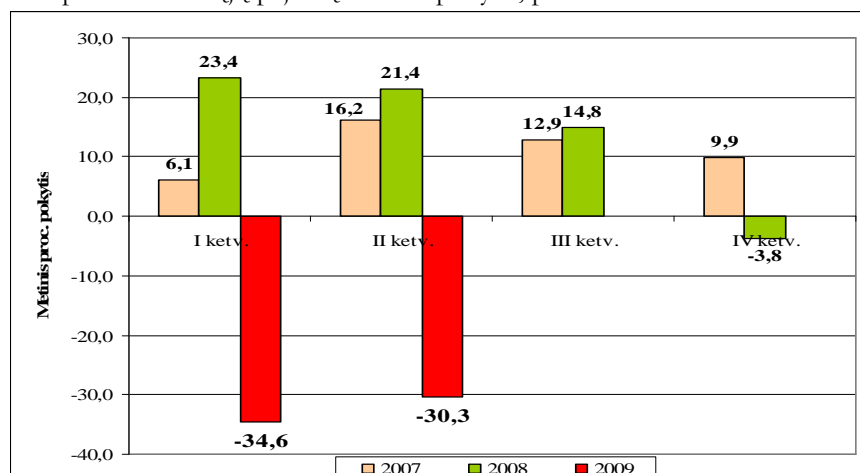
- 1) dėl stipriai mažėjančios pelno mokesčio bazės, kurią lemia šalies bei pasaulio ekonominė situacija;
- 2) dėl pasikeitusių pelno mokesčio deklaravimo būdo taisyklių.

Ekonominiai veiksniai

Nors pelno mokesčio bazė yra viena sudėtingiausiai įvertinamų dėl pelno mokesčio apskaitos mechanizmo, tačiau yra keletas apytikrių šio mokesčio bazių rodiklių leidžiančių nustatyti bazės pokyčio kryptį.

Viena iš tokių mokesčio bazių yra likutinis pelnas ir mišriosios pajamos. Iš antrojo grafiko matoma, kad likutinio pelno ir mišriųjų pajamų mažėjimas lyginant su praėjusiu atitinkamu laikotarpiu prasidėjo jau 2008 m. IV ketv., o šių metų I ketv. ir II ketv. šis rodiklis nukrito drastiškai – atitinkamai 34,6 proc. ir 30,3 proc.

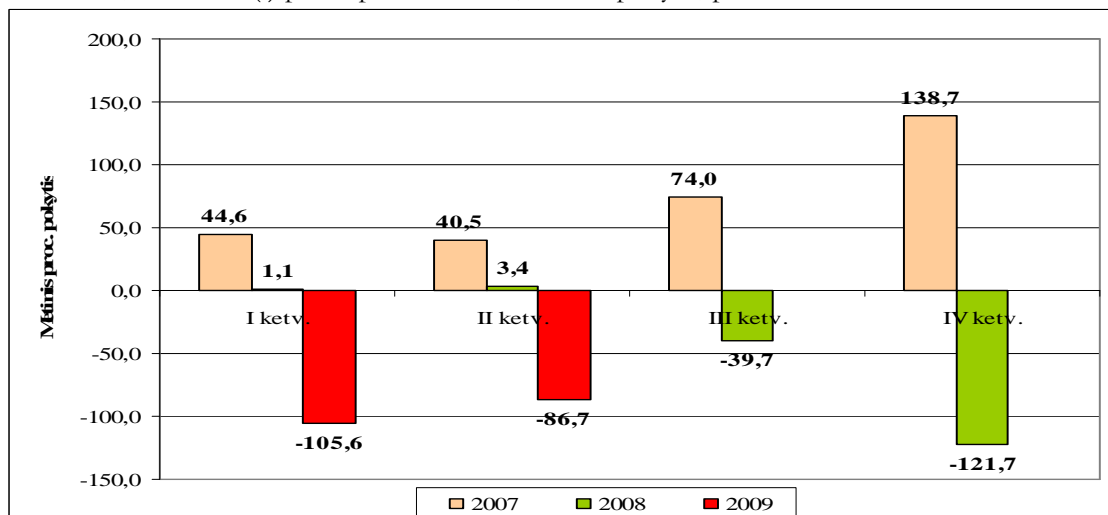
4 grafikas. Likutinio pelno ir mišriųjų pajamų metinis pokytis, proc.

Šaltinis: Statistikos departamentas prie LRV

Antra apytikrė pelno mokesčio bazė yra Statistikos departamento prie LRV skelbiamas pelnas, nuostolis prieš apmokestinimą. Remiantis šiais duomenimis trečiame grafike, matoma, kad įmonių pelnas, nuostolis (-) prieš apmokestinimą pradėjo mažėti 2008 m. III ketv., o jau nuo 2008 m. IV ketv. susidarė agreguotas nuostolis (visų įmonių mastu išlaidos didesnės nei pajamos).

5 grafikas. Pelno, nuostolio (-) prieš apmokestinimą metinis pokytis, proc.

Šaltinis: Statistikos departamentas prie LRV

Kiti veiksniai

Pasikeitus ekonominei situacijai bei sumažėjus įmonių likvidumui, 37,0 proc. mokesčių mokėtojų, pateikusių avansinio pelno mokesčio deklaracijas, nurodė avansinį pelno mokestį mokėsiantys pagal numatomą 2009 metų pelną (2008 m. tokių mokėtojų buvo tik 7,0 proc.), kuris bus mažesnis nei 2007 m. pelnas. Be to, Valstybinės mokesčių inspekcijos prie LR finansų ministerijos viršininko **2009 m. birželio 1 d** įsakymu Nr. VA-40 (Žin., 2002, Nr. 67-2739) pakeitus Avansinio pelno mokesčio deklaracijos FR0430 formos užpildymo taisykles ir atsiradus nuostatai, kad nuo 2009 metais prasidėjusio mokestinio laikotarpio vienetą vieną kartą per mokestinį laikotarpį gali pakeisti avansinio pelno mokesčio apskaičiavimo būdą ir daliai įmonių patikslinus FR0430 formas, deklaruotas 2009 m. vieno ketvirčio avansinis pelno mokestis **sumažėjo nuo 403,3 iki 295,0 mln. litų, arba 108,4 mln. litų** (per tris ketvirčius susidaro 325,2 mln. Lt sumažėjimas).

Pelno mokesčio pajamos pagal EVRK 2.0

Žemiau pateiktoje lentelėje stebime, kad visos ekonominės veiklos susiduria su reikšmingu pelno sumažėjimu. Didžiausias sumažėjimas matomas viešojo valdymo ir gynybos; privalomojo socialinio draudimo veikloje (-85,0 proc.), taip pat statybos (-66,8 proc.), žemės ūkio, miškininkystės ir žuvininkystės (-67,2 proc.) veiklose.

9 lentelė. 2008 m. ir 2009 m. I – III ketv. pelno mokesčio pajamų, pagal ekonomines veiklas, palyginamieji duomenys, tūkst. litų

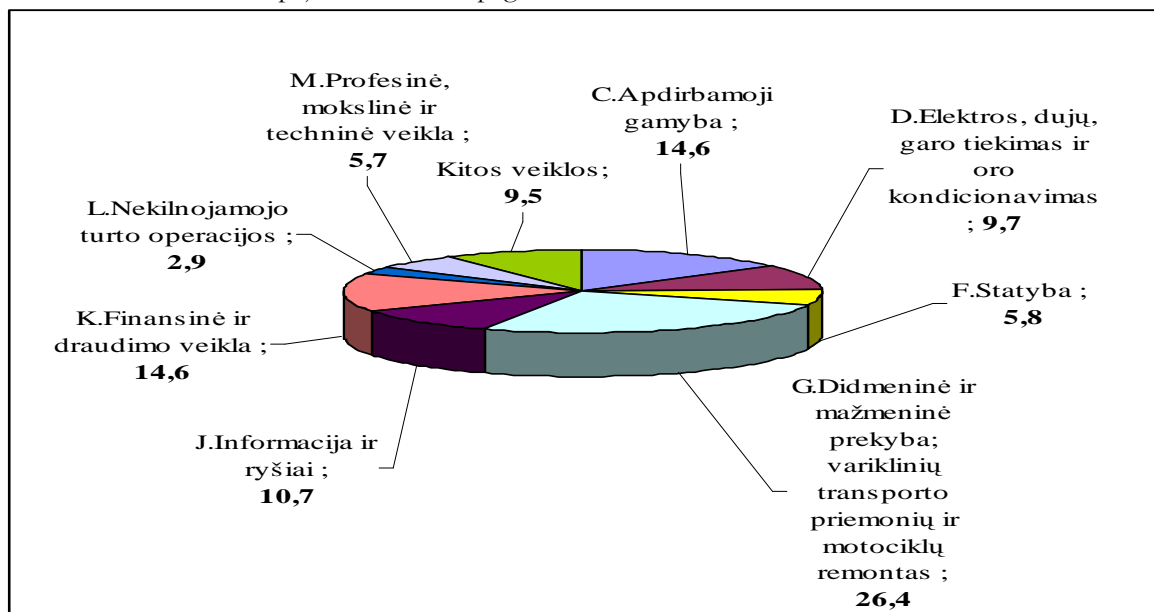
Ekonominė veikla	PM suma		Pokytis	
	2008 I-III ketv.	2009 I-III ketv.	+/-	%
A. Žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė	20.254	6.647	-13.607	-67,20%
B. Kasyba ir karjerų eksploatavimas	18.031	10.505	-7.526	-41,70%
C. Apdirbamoji gamyba	316.742	175.385	-141.357	-44,60%
D. Elektros, dujų, garo tiekimas ir oro kondicionavimas	123.336	116.878	-6.459	-5,20%
E. Vandens tiekimas nuotekų valymas, atliekų tvarkymas ir regeneravimas	6.487	6.999	512	7,90%

F.Statyba	211.773	70.258	-141.515	-66,80%
G.Didmeninė ir mažmeninė prekyba; variklinių transporto priemonių ir motociklų remontas	510.320	317.614	-192.706	-37,80%
H.Transportas ir saugojimas	113.304	40.489	-72.815	-64,30%
I.Apgyvandinimo ir maitinimo paslaugų veikla	10.905	5.833	-5.071	-46,50%
J.Informacija ir ryšiai	111.733	128.726	16.993	15,20%
K.Finansinė ir draudimo veikla	270.182	175.549	-94.633	-35,00%
L.Nekilnojamojo turto operacijos	76.235	34.776	-41.458	-54,40%
M.Profesinė, mokslinė ir techninė veikla	76.759	68.036	-8.723	-11,40%
N.Administracinė ir aptarnavimo veikla	31.680	20.315	-11.366	-35,90%
O.Viešasis valdymas ir gynyba; privalomasis socialinis draudimas	1.337	201	-1.136	-85,00%
P.Švietimas	7.250	3.541	-3.710	-51,20%
Q.Žmonių sveikatos priežiūra ir socialinis darbas	4.186	4.561	375	9,00%
R.Meninė, pramoginė ir poilsio organizavimo veikla	7.990	2.826	-5.164	-64,60%
S.Kita aptarnavimo veikla	5.308	3.964	-1.344	-25,30%
X.Nenustatyta ekonominė veikla	21.819	8.543	-13.276	-60,80%
Iš viso	1.945.633	1.201.647	-743.986	-38,20%

Šaltinis: VMI duomenų saugyklos tipinių dokumentų duomenys

Žvelgiant į pelno mokesčio pajamų struktūrą pagal ekonomines veiklas, matome, kad didžiausias svoris tenka didmeninės ir mažmeninės prekybos; variklinių transporto priemonių ir motociklų remonto veiklai (26,4 proc.). Šiek tiek mažesni, bet taip pat svarų įnašą į valstybės biudžetą įneša ir apdirbamoji gamyba bei finansinė ir draudimo veikla (po 14,6 proc.)

6 Grafikas. Pelno mokesčio pajamų struktūra pagal ekonomines veiklas

Šaltinis: VMI duomenų saugyklos tipinių dokumentų duomenys

Pelningų ir nuostolingų įmonių apmokestinamojo pelno dinamika

Apmokestinamasis pelnas sumažėjo beveik visuose ekonominės veiklos sektoriuose, bendroje sumoje 3,26 mlrd. litų arba 19 proc. Labiausiai – daugiau nei po 600 mln. litų - apmokestinamasis pelnas sumažėjo 3-iose ekonominėse veiklose - didmeninėje ir mažmeninėje prekyboje; variklinių transporto priemonių, motociklų remonte, apdirbamojoje gamyboje ir statyboje. Labiausiai procentine išraiška – 42,3 proc. – apmokestinamasis pelnas sumažėjo nekilnojamojo turto operacijų veiklą vykdančiose įmonėse. Taip pat ženkliai, matuojant procentine išraiška, - nuo 23 iki 30 proc. sumažėjo tokiose veiklose kaip apdirbamojoje gamyboje, statyboje bei transporte ir saugojime.

Nepaisant to, kad daugelyje ekonominių veiklų apmokestinamasis pelnas mažėjo, o bendroje visų veiklų sumoje jis sumažėjo 19,2 proc., tokiose ekonominėse veiklose kaip kasyba ir karjerų eksploatavimas, vandens tiekimas nuotekų valymas, atliekų tvarkymas ir regeneravimas, profesinė, mokslinė ir techninė veikla, administracinė ir aptarnavimo veikla, žmonių sveikatos priežiūra ir socialinis darbas apmokestinamojo pelno dydis padidėjo, tačiau tik profesinė, mokslinė ir techninė veikla sudaro reikšmingesnį lyginamąjį svorį – 5,7 proc., kitų keturių ekonominių veiklų lyginamasis svoris bendroje sumoje nesiekia 5 proc.

10 lentelė. Apmokestinamasis pelnas pagal EVRK 2.0

Ekonominė veikla	Apmokestinamasis pelnas, apskaičiuotas PMĮ 11 str. nustatyta tvarka		Palyginimas	
	2007 m.*	2008 m.**	+/-	%
A. Žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė	505.548	347.685	- 157.863	-31,2%
B. Kasyba ir karjerų eksploatavimas	179.966	196.262	16.296	9,1%
C. Apdirbamoji gamyba	2.956.057	2.265.533	- 690.524	-23,4%
D. Elektros, dujų, garo tiekimas ir oro kondicionavimas	916.039	828.905	- 87.134	-9,5%
E. Vandens tiekimas, nuotekų valymas, atliekų tvarkymas ir regeneravimas	64.799	72.860	8.061	12,4%
F. Statyba	2.218.304	1.563.080	- 655.224	-29,5%
G. Didmeninė ir mažmeninė prekyba; variklinių transporto priemonių ir motociklų remontas	4.435.220	3.731.509	- 703.711	-15,9%
H. Transportas ir saugojimas	988.153	712.321	- 275.832	-27,9%
I. Apgyvandinimo ir maitinimo paslaugų veikla	87.532	76.934	- 10.598	-12,1%
J. Informacija ir ryšiai	1.047.446	939.946	- 107.500	-10,3%
K. Finansinė ir draudimo veikla	1.511.704	1.266.391	- 245.313	-16,2%
L. nekilnojamojo turto operacijos	883.959	509.939	- 374.020	-42,3%
M. Profesinė, mokslinė ir techninė veikla	709.642	780.863	71.221	10,0%
N. Administravimo ir aptarnavimo veikla	253.987	309.977	55.990	22,0%
O. Viešasis valdymas ir gynyba; privalomasis socialinis draudimas	9.079	4.398	- 4.681	-51,6%
P Švietimas	62.499	29.277	- 33.222	-53,2%
Q. Žmonių sveikatos priežiūra ir socialinis darbas	49.214	50.060	846	1,7%
R. Meninė, pramoginė ir poilsio organizavimo veikla	62.890	38.089	- 24.801	-39,4%
S. Kita aptarnavimo veikla	56.509	21.994	- 34.515	-61,1%
X. Nenustatyta ekonominė veikla	3.990	442	- 3.548	-88,9%
Iš viso:	17.002.535	13.746.464	- 3.256.071	-19,2%

*VMI duomenų saugyklos 2007 m. metinių PM (PLN204, PLN204U, PLN204A ir PLN204A) deklaracijų 2009-10-15 duomenys

**VMI duomenų saugyklos 2008 m. metinių PM (PLN204, PLN204U, PLN204A ir PLN204A) deklaracijų 2009-10-15 duomenys

Šaltinis: Valstybinė mokesčių inspekcija

Pelno mokesčio nepriemoka

Pelno mokesčio (be baudų ir delspinigių) nepriemoka 2009 m. rugsėjo 1 d., palyginti su 2008 m. rugsėjo 1 d. nepriemoka yra sumažėjusi 0,4 mln. litų (iki 104,7 mln. litų), o palyginti su 2009 m. sausio 1 d., sumažėjo 125,4 mln. litų.